

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UNA JUERGA

—Senyors: com si fos un tech de segona convocatoria. ¿Som sis? Donchs, ja podém comensar la «sessió»

CRÓNICA

SERÀ 'l que vaig á contarlos un cas insignificant si vostés volen; pero que si avants tenia sols un valor: el pintoresch, avuy, després de uns quants anys de transcorregut, n' ha adquirit soptadament un altre: el valor d' actualitat.

Un día cap al tart un tipo d' ayres místichs postissos, d' ulls què no 'ns miran, boca que somriu forsadament, veu melosa y ademans estudiats, va entrar á la Llibrería Espanyola, y després de saludar atentament al senyor López, li va dir:

—Venía á demanarli un favor.

—Vosté dirá en qué puch servir-lo—li respongué D. Antoni.

—Home: hauria de retirar de la vista del públich tota aqueixa colecció d' estampas que posan en ridícul als ministres de nostra santa religió.

Se referia al album del malaguanyat Ricart Fradera, que s' havia donat á l' estampa feya més d' un any ab el títul de *Presbiterias*, y qu' era 'l segón de una serie que 'l graciós dibuixant se proposava publicar. Per cert que 'l primer representava tipos y escenas graciosas de la *Vida militar*, y ningú hi havia tingut res que dir.

Extranyat de aquella rara petició, el Sr. López preguntá al desconegut ab quin dret se prenía la llibertat de formularla.

—Deixis'ho corre—li respongué 'l fulano del aspecte místich.—Ho faig en bé de vosté mateix, perque l' exhibició de aqueixos ninots li pot costar algún disgust.

—Aquí estich per arrostrar tots els que vinguin... De manera que si no té res més que dirme...

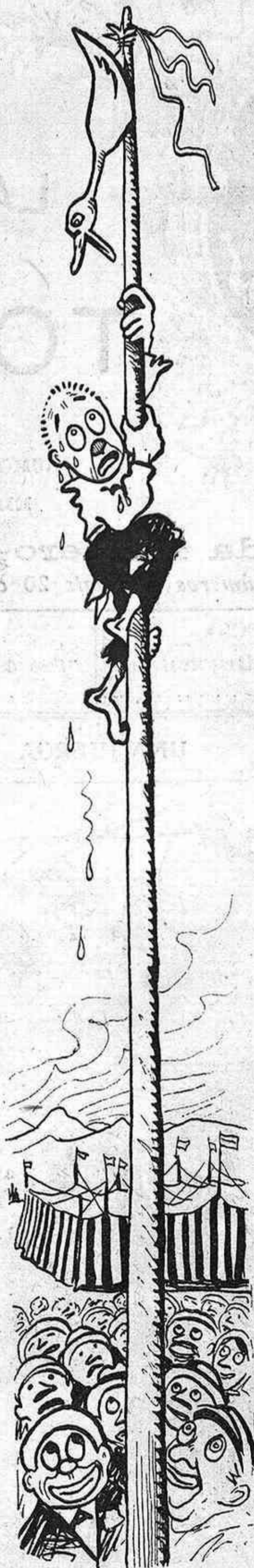
Y li senyalá la porta, que aquell digne representant de la beatífica Associació dels Pares de familia passá refunfunyant:—Ara ja l' he avisat: després no 's queixi...

Un' hora després entrava en la Llibrería un agent d' ordre públich, el qual sortia ab la mateixa exigencia, pero en una forma una mica més imperiosa:—Retiri immediatament dels aparadors aqueixas estampas.

Resposta del Sr. López:—Si es que m' ho mana d' ordre superior, fassi l' obsequi d' ensenyármela per escrit, y llavoras veuré lo que haig de fer.

Se 'n aná 'l policia y al poch temps torná acompanyat de una parella d' individuos del cos, presentant un' ordre en tota regla del governador per la qual manava segrestar els exemplars del album *Presbiterias*. El manament era terminant, y sense més preámbuls s' apoderaren de tots els exemplars existents en els aparadors y damunt del taulell: cosa de uns trescents en conjunt. Ne donaren

ALEGORÍA

L' ánech es la vara que vacant está. Dels que intentan héurela, ¿quí hi arribará?

el corresponent rebut y marxaren carregats ab el botí.

Dos días després rebia 'l Sr. López un ofici del governador imposantli una forta multa, per considerar l' album *Presbiterias* com á publicació clandestina.

Hi hagué necessitat de pledejar aquest punt *mano á mano* ab aquella gelosa autoritat. En el recte sentit de la paraula no podia ser considerada com á clandestina una publicació que ostentava en la portada 'l nom del autor, el del editor y 'l de la impremta hont havia sigut estampada. ¿Se volen encare més senyas pera destruir el concepte de la clandestinitat?

El governador, sense donarse á partir, feya dimanar la falta no de la deficiencia de las senyas, sino de no haverse presentat á son degut temps al Govern civil els dos exemplars que prescriu la Lley de impremta. També en aixó estava equivocad el governador. Aquest requisit s' havia complert puntualment, sols que al Govern civil tenian la gracia de quedarse ab els exemplars, sense donar el corresponent rebut.

No 's volia conformar el governador ab aquesta disculpa, y llavoras fou precis alegar la eximent de la prescripció. Las faltas de impremta prescriuhen als vuit días de comesas. Feya més de un any que l' obra havia sigut publicada (se li probá ab l' exhibició de documents); feya més de quinze días que figurava en els aparadors de la Llibrería (se li podia probar ab numerosos testimonis); per lo tant la falta, cas d' existir, era prescrita, y no hi havia dret per consegüent á imposar cap multa.

El governador no acabava de convencers del nostre dret, basat en el benefici de la prescripció. Consultá la Lley de policia de impremta, que per lo vist no la coneixia prou, bé y 'ns hagué de donar la rahó. Pero no ho feu sense dir:

—Pues, hombre, es chocante... ¡Cómo si el gobernador tuviese que ir día por día á examinar lo que se exhibe en los escaparates de las librerías!...

—El gobernador—li diguerem—hará lo que bien le parezca dentro de la Ley, como nosotros dentro de la Ley haremos siempre lo que bien nos pareciere.

Y al preguntarli si 'ns tornaría 'ls exemplars, respongué:

—Eso no: los ejemplares pasarán á los Tribunales de justicia. Libres están Vdes. de la multa; pero no de las responsabilidades judiciales que puedan resultar.

¡Uy quina por!...

Esperavam tranquilament que vingúes la corresponent citació, que comensés l' indagatoria y que 'ns cayguessin á sobre tota la serie de

incomoditats y molestias que solen acompanyar á la sustanciació de un procés. Pero passaren las semanas y 'ls mesos y ningú 'ns deya res. Aixís transcorregué més de un semestre, prop de un any, quan per fi ens decidirem á anar á desembussar aquella obstrucció.

Ferms en el principi del famós filòsop alemany qu' estableix el «dret á la pena», nosaltres volíam ser penats si realment resultavam culpables. Y á tal efecte 'ns dirigirem al Govern civil, á averiguar el *paradero* de *Presbiterias*. Ens costá Deu y ajuda saber que 'ls albums segrestats havían sigut remesos á la Fiscalía de l' Audiencia.

Y cap á la Fiscalía de l' Audiencia falta gent.

Exercia 'l càrrech de Fiscal gros el Sr. Becerra del Toro, un nom capás de fer posar la pell de gallina als pobres maletas que no están curtits en certas bregas; pero una vegada en presencia seva, ens trobarem ab un senyor que fins ens rebé ab certa amabilitat.

Els exemplars de *Presbiterias* estavan feya mesos colocats en una estantería y cubrintse de pols. El Sr. Fiscal no trobava que fossin denunciabls, pero tampoch trobava, á lo que sembla, l' hora oportuna de férnos'ho saber aixís, y retornarnos lo que 'ns havia sigut segrestat y era ben nostre. El gran qué es que no 'ls exhibísim en els aparadors de la Llibrería espanyola, y la millor manera de conseguirho era tenirlos guardats y cubrintse de pols en la Fiscalía.

El Sr. Becerra del Toro tingué ab nosaltres un rasgo de generositat y de franquesa:

—Yo les devolveré los ejemplares—digué:—podrán Vdes. venderlos dentro de la tienda, pero me han de prometer que no los exhibirán en los escaparates.

Li preguntarem si hi havia alguna prescripció legal que apoyés aqueixa extranya prohibició de no exhibir una mercancia que 's pot vendre lliurement. Y 'ns respongué que si ho volíam acceptar tal com ens ho proposava ho acceptéssim, puig d' altra manera ell passaria la denuncia al jutjat corresponent, ab lo qual s' aniria entretenint la cosa y no lograríam tampoch exhibir l' album mentres duressin las actuacions.

Davant de aquesta rahó 'ns resignarem á sotmétrems.

—Esté Vd. tranquilo, Sr. Fiscal—li diguerem—nosotros no exhibiremos el album.

Y recalcarem la paraula *nosotros*, per la rahó que 'ls diréa desseguida.

El Sr. Becerra del Toro 'ns invitá á enviar á recullir els exemplars, y respecte á l' exhibició, duptant y no sense motiu de la nostra sinceritat, ens feu el favor de recordarnos que las garantías constitucionals estavan suspesas.—Conque, ándense Vdes. con cuidado!

Algún temps després las garantías constitucionals quedavan restablertas, y de nou apareixían els aparadors de la Llibrería Espanyola plens de *Presbiterias*. Si 'l Sr. Becerra del Toro ens hagués demanat compte de la promesa que 'ns arrencá, li hauríam dit:—Es cert: li diguerem que *nosaltres* no exhibiríam l' album; y aixís ho havém fet. No hem sigut *nosaltres* els que l' hem colocat en els aparadors: han sigut els dependents de la Llibrería.

Crech que 'l Sr. Becerra del Toro en el seu fur intern hauría aplaudit aquest rasgo enginyós de casuisme jesuítich.

*
* *

Y ara digué per qué aquest recort de un fet, fins á cert punt insignificant, si es que com á fets sense importancia poden ser considerats els que afectan

GELOSA

—Es que m' han dit que, mentre jo m' estich aquí á la masía, sola, á n' ell l' han vist per Barcelona en automóvil, ab una senyora al costat.

—Y bé, dona; deuría ser un automóvil de la «Catalana»; y com allí hi puja tothom que vol...

SEGUINT FESTAS MAJORS

—Son curiosos aquests pobles. Tenen diners per cohets, per envelats, per globos, per música, per tot... menos per nosaltres.

DE DÍA

Animals de tota mena,
sed, pols, un sol infernal...

al dret dels ciutadans, té avuy caràcter de actualitat.

Li dona aquest caràcter la circumstància de ser el mateix Sr. Becerra del Toro el que intervé en la causa del regicidi, que incidentalment se va convertint, segons diuen alguns periódichs, en causa d'extinció de las escoles laicas, de las escoles racionalistas.

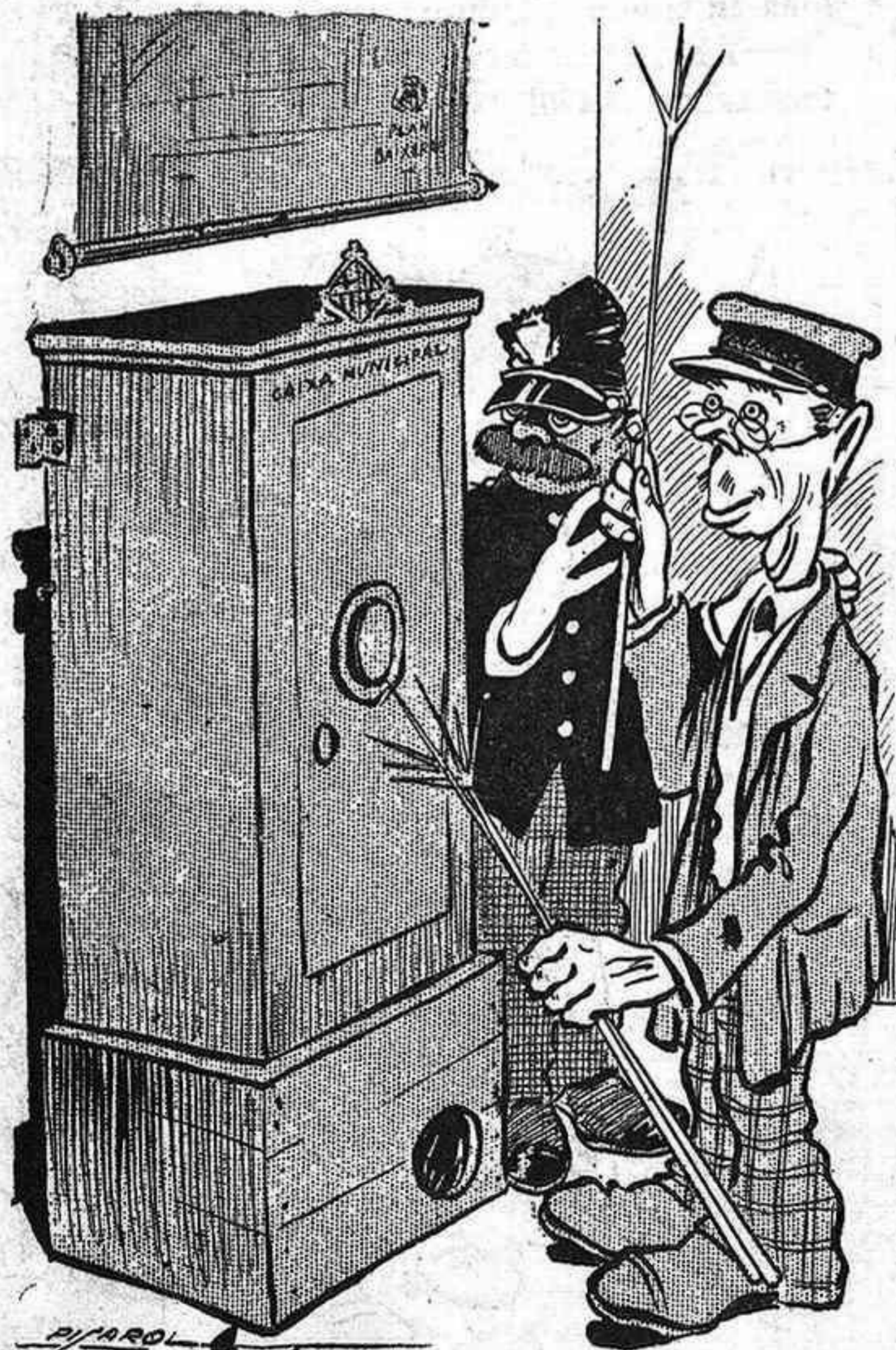
¿Será que 'l Sr. Becerra del Toro, qu' en el cas nostre feya 'l joch de l' Associació dels Pares de familia, de una manera tan clara y manifesta, no s' ha sapigut curar encare de sas arreladas preocupacions?

Sería molt sensible qu' en l' esperit dels encarregats de la recta administració de justícia hi pogués sin predominar may sobre la serenitat del magistrat, els compromisos ó las passions del sectari.

P. DEL O.

MILLORAS MUNICIPALS

«L' Ajuntament ha resolt fer colocar pararrayos en todas las sevas propietats.»

—¿Aquí també n' hi poso un?
—¿Aquí? ¿Para qué? Al fi y al cap, dentro tam-
poch hay nada...

CAMPEROLA

Modesta y recatada,
prefereixes la ubaga
d' un marge mitj vestit de molsa tova,
ni que verdissa espessa
d' esbarzers en sa plétora
nimbin tas humils flors com d' una aureola.
Totas las flors el buscan
el sol y s' hi rabejan
en els seus raigs feconds y omplerts de vida;
ta aversió á sas miradas
degué trobar la infancia
qui sab si en el cremar de sas guspiras.

Tú vols llessar l' aroma
y perfumar las ombras
poquet á poch, d' acort ab la constancia;
tas alenadas puras
si voleyán perdudas,
prou las plantas d' aprop deuen trobarlas.

Si 'ls plechs del vent un día
una llevó asolivan
y logran enjunyirla y enllá durla,
per fi la deixan cáurer
damunt d' un terrós aspre
quina ardor del sol post son cor abrusa,
y macilenta 's deixa
xuclar per una escletxa
y allí 's queda enterrada fins el día
que Natura emplujada
li estova la corassa,
lligant l' aspre terrós sas arrels primas.

J. COSTA POMÉS

UN RATO A TRANVIAS

Comprenc perfectament que 'ls mangonejadors
de la Anónima estiguin volats. La carinyosa aculli-

ESTIUHEIG

DE NIT

Si no us voleu rompre l' ànima,
teniu que sortí ab fanal.

da que 'l públich barceloní, sense distinció de classes, edats ni sexos, ha dispensat als ómnibus automòvils de la *Catalana* justifica de sobra el seu aclapament.

Ha caygut aquell castell de cartes que las benevolencias de la Casa Gran els havían permés edificar durant el passat bieni. S' han desvanescut las rosadas ilusións que al calor d' aquella *entente cordiale*, mare lligítima de la reversió, s' havían forjat. La dura realitat ha vingut rodant sobre pneumàtics, qu' es com avuy se roda millor, y no som poch els ciutadans que al contemplar els ayrosos cotxes moderns de la antiga Companyia d' ómnibus, piquém malignament de mans y 'ls saludém eternits, creyent veure en ells el bras venjador que ha de lliurarnos de la tiranía de la *Anónima*.

¿Se figuravan tal vegada els deus majors d' aquest tranvia que 'l seu empipador domini havia de ser etern?

* *

No se 'm oculta el perill que la circulació dels nous automòvils representa pel públich y preveig la facilitat ab que segurament se produhirán las desgracias. Pero aixís y tot, me poso resoltament al costat dels flamants vehículs, y al ferho tinch la convicció de que la immensa majoria dels barcelonins serán del meu parer.

¡Que 'ls automòvils ens aixafarán!.. ¿Y qué? ¿Per ventura no 'ns aixafan també els tranvias?

Ara, al menos, al sucumbir sota las rodas d' un vehícul de la *Catalana*, sabrem que morim per cosas de casa nostra y executats ab eynas de la nostra estimada terra.

En cambi, quan el que 'ns mata es un cotxe de la *Anónima*, ¿per qui morim? No ho sabém may. Tractantse d' una Societat que cada día varia d' amo; que ahir era inglesa, avuy es belga y demá será tal volta xina, un hom may está segur de res ni pot dir á punt fixo si 'ls causants de la seva defunció son els súbdits del rey Eduart ó 'ls vasalls del shá de Persia.

Per xó 'l públich, posat entre dos mals; esculleix alegrement el menor, y, fins entreveient la possibilitat de morir atropellat per un automòvil de la *Catalana*, somriu ple de beatitut y diu ab el poeta:

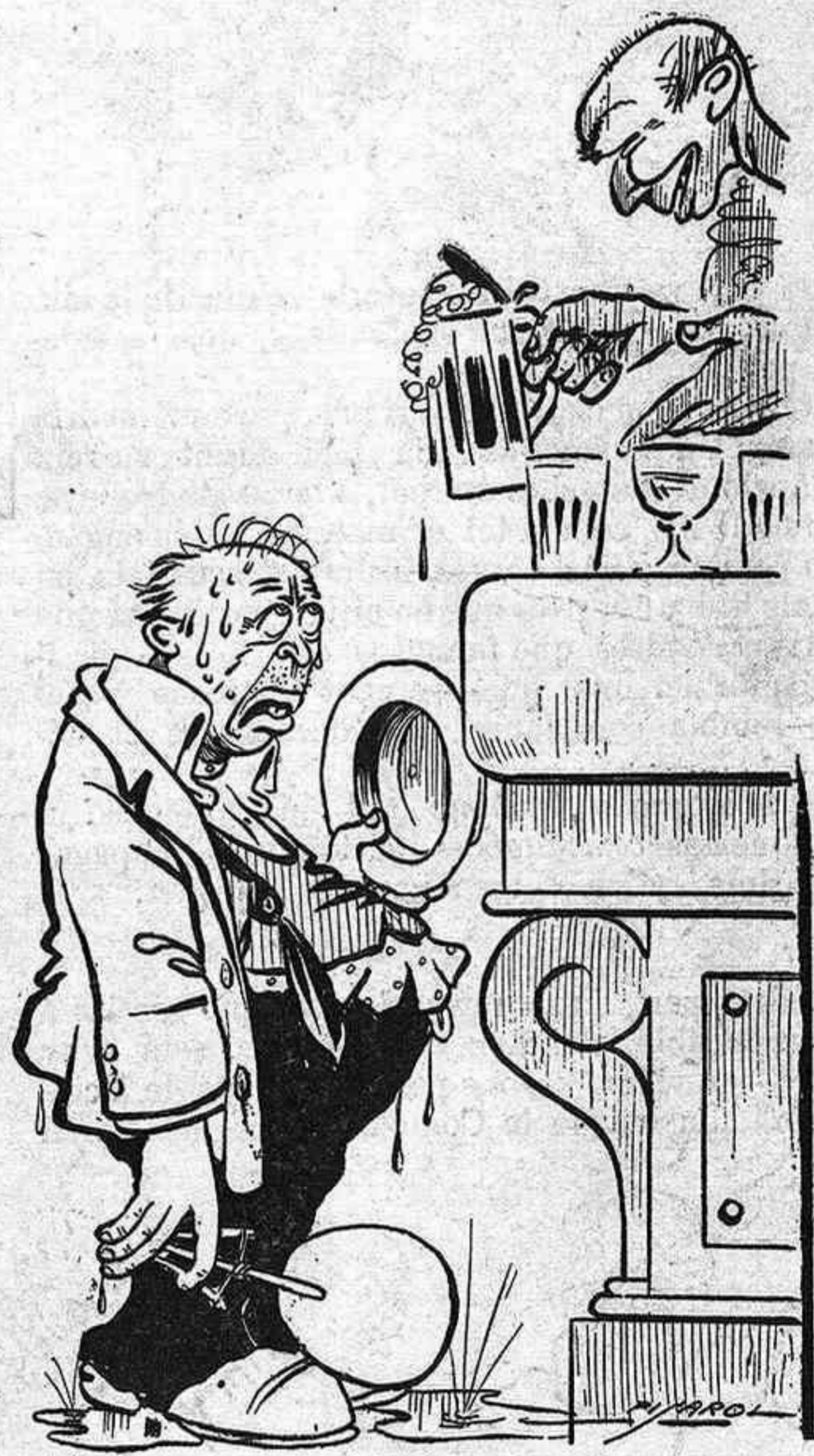
*Morir por la patria,
¡qué dulce es morir!*

* *

Y ara, bromas apart, cal confessar que l' antipatia que 'l públich sent per la companyia *Anónima* es tan viva y general, que si avuy, per tot allá ahont circulan els seus carruatges s' hi establís un servey d' ómnibus automòvils, raro sería el barceloní que fes us del tranvia.

La desconsideració ab que d' un quant temps á n'

PLOURE SOBRE MULLAT

—Pero, home de Deu, ¿no n' está prou de «xop»,
qu' encare 'n demana un altre?

HIDROTERAPIA DOMÈSTICA

Per banyarse ab éxit
no cal anà á mar.
Si 'l lector benévol
té á bé examinar
els varis sistemas
aquí dissenyats,
á lluytá ab las onas
no 's voldrá exposar.
Per banyarse ab éxit
no cal anà á mar.

aquesta part ve tractant als suferts vehins de la ciutat comtal es de tothom sapiguda y, desgraciadament, per ningú esmenada.

Llarch seria el capítul d' agravis que aquí podria jo trassar. Un servey que cada cinch minuts sofreix interrupcions, faltas de corrent, averias de trolleys, rupturas de fils, com si tot el material estés enganxat ab pastetas; uns cotxes bruts y descuydats, en els quals hi ha finestras que no pujan, cortinetas que no baixan y vidres que fa mesos que no han vist l'esponja; un personal que—salvant honrosas excepcions—sembla complaure's en desatendre al públich...

Aixó es lo que la *Anónima* ens dona y per disfrutar d'aquestas comoditats es per lo que 'ns fa pagar deu céntims... y 'ns obliga á guardar el bitllet.

*
* *

Per altra part, l'extrany reglament que gracias á una inexplicable tolerancia de l'autoritat está avuy en vigor—en vigor, segons per quí—acaba de facilitar l'obra abusiva de la Companyia. Segons aquell

immens embolich d'articles, el públich no té altra cosa que debers; dret, cap. El passatger ha de fer aixó, el passatger ha de fer alló, el passatger ve obligat á tal cosa, el passatger ve obligat á tal altra. La Companyia no ve obligada á res més que á cobrar... encare que 'l passatger immediatament després d'haver pagat hagi d'abandonar el cotxe per haverse interromput la circulació.

Per la Companyia el reglament no existeix sino á mitjas. En lo que li convé, l'acata; en lo que no li acomoda, deixa de cumplirlo.

Y que respecte á aquest punt es inútil reclamar: *nulla est redemptio*. Días enrera—ho sé de bona tinta—un passatger que havia sigut víctima d'un atropello d'un empleat, ab notoria infracció del famós reglament, se queixá al senyor Foronda per dugas vegadas. Y ¿saben qué va fer el gerent de la *Anónima*? Va tenir l'amabilitat de no contestarli, permetent per anyadidura que la infracció denunciada se repetís una, dugas, tres, vint vegadas...

*
* *

De aquellos polvos vienen estos lodos.

Fixa l'atenció de la Companyia en el llibre d'ingressos, sense preocuparse lo més mínim de si 'l públich estava bé ó mal servit, ha fomentat contra ella aquesta corrent d'antipatia que al apareixe els automòvils de la *Catalana* tan clarament s'ha exteriorisat.

Sí. Barcelona celebra l'establiment d'aquesta línea d'ómnibus, més que per res, per odi al tranvia que durant tant temps l'ha vexada, l'ha explotada, l'ha tractada com á un remat de bens.

Y jo no faré com un entussiasta que diumenge, al arrencar de la plassa de Catalunya els primers ómnibus-automòvils, exclamava reventant de satisfacció:—Vaja, l'*Inglés* que plegui; ja pot comensar á arrancar els ferros.

Pero sí 'm permetere assegurar á la *Anónima* que la brossa que li ha caygut al ull es de las que 'l fan plorar de veras, y que si avuy la filoxera del automòvil s'ha ficat en la seva avans frondosa vinya, ella y ningú més que ella li ha preparat el camí ab els seus irritants abusos.

A. MARCH

AQUESTA CALOR...!

Si avuy, senyors, no s'hi oposa cap element director, per no poguer d'altra cosa parlarém de la calor.

L'assumptó es d'aquells que atacan

al bon sentit, mes ¡qué hi fa!
Tantas cosas hi há que 'ns racan
y las hem de rosegá...!

Qu' es un recurs antipátich
parlar del temps? Es clar qu' ho es!
Pro ab govern tan *democrátich*...
¿quí s' atreveix á res més?

Mentres ell fa 'l tonto ab Roma
per engrescá á la opinió,
á n' aquí de broma en broma
aném omplint la presó.

Y aixó serà *democracia*
y hasta justicia exemplar,
pro... ¡malehida la gracia
que á mí 'm fa la *Celular!*

Vaya quin gust que li donan
ab aquest rigor d' istiu
al pobre que l' encaixonan
com un mort, de viu en viu!

Cosa més bona y senzilla
(ab tot y ser molt estrets)
trobo els *autos* que á can Trilla
pujan per deu centimets.

Y á propòsit d' aquests cotxes:
¿Saben lo que ha disgustat
sa presencia á n' els fantotxes
smarts d' aquesta ciutat?

Elle, que sols per distingirse
del poble baix y senzill,
de matarse y de morirse
arrostravan el perill,

al veure's ara vensuts
y per la plebe igualats,
diu que 's troban resoluts
á sortí en burro montats.

Y heuse aquí que al sol anunci
dels propòsits aludits,
ja s' han fet cridar pel *Nunci*
tots els burros distingits.

Tan grossa ha sigut l' oferta
d' aquest preciós animal,
que 's diu si ha quedat deserta
la quadra del *Liberal*.

Y fins afirma un diari
(pero jo créureho no puch)
que algun anti solidari
s' ha ofert per servir de ruch.

Pro torném á las *andadas*
y no fem més digressions,
que 's fan las bromas, pesadas,
á cop de repeticions.

Recordo que 'l meu propòsit
al comensá, havia estat
abocarlos un dipòsit
de ranxo vell, rescalfat.

Pro permetin que als *versets*
dongui ff posant la firma.
Y si avuy els deixo *frets*...
tot aixó haurán d' agrahirme.

PEP LLAUNÉ

TEATRO DE VILATANOCA

Inauguració del «coliseo» y debut de la companyia, ab motiu de la festa major.

—¿Quié es aquest?— Un criminal.

Destarotadas com están las empresas en lluyta contínua ab l'apatía del públich en aquesta época canicular, fan mil y una forsas de flaqueza pera cridar concurrencia als seus teatros.

TÍVOLI

Ara díguinme si no resulta altament cómic que 'ls cartells d'aquesta casa 'ns anuncin com á *solemnidad artística, acontecimiento teatral y función mónstruo* las representacions de *Las Garsas* ó de *El Místich* interpretadas per en Jaumet Borrás.

Veritat es que ni anteposanthi aquells calificatfus varen agafar peix, donchs els enamorats de la Talía catalana varen *llamarse quieto*.

Pera 'l dimars estava anunciat el debut de la tiple Consuelo Baillo, que no sé si *bailla* ó no *bailla* perque encare no he tingut el gust de véurela.

Bohemios, La Tempestad, La Traviata: aquí tenen el repertori extrany de aquests días; no sembla si no que 's tanteji 'l gust del públich ab aquesta heterogeneitat de obras y artistas.

BOSQUE

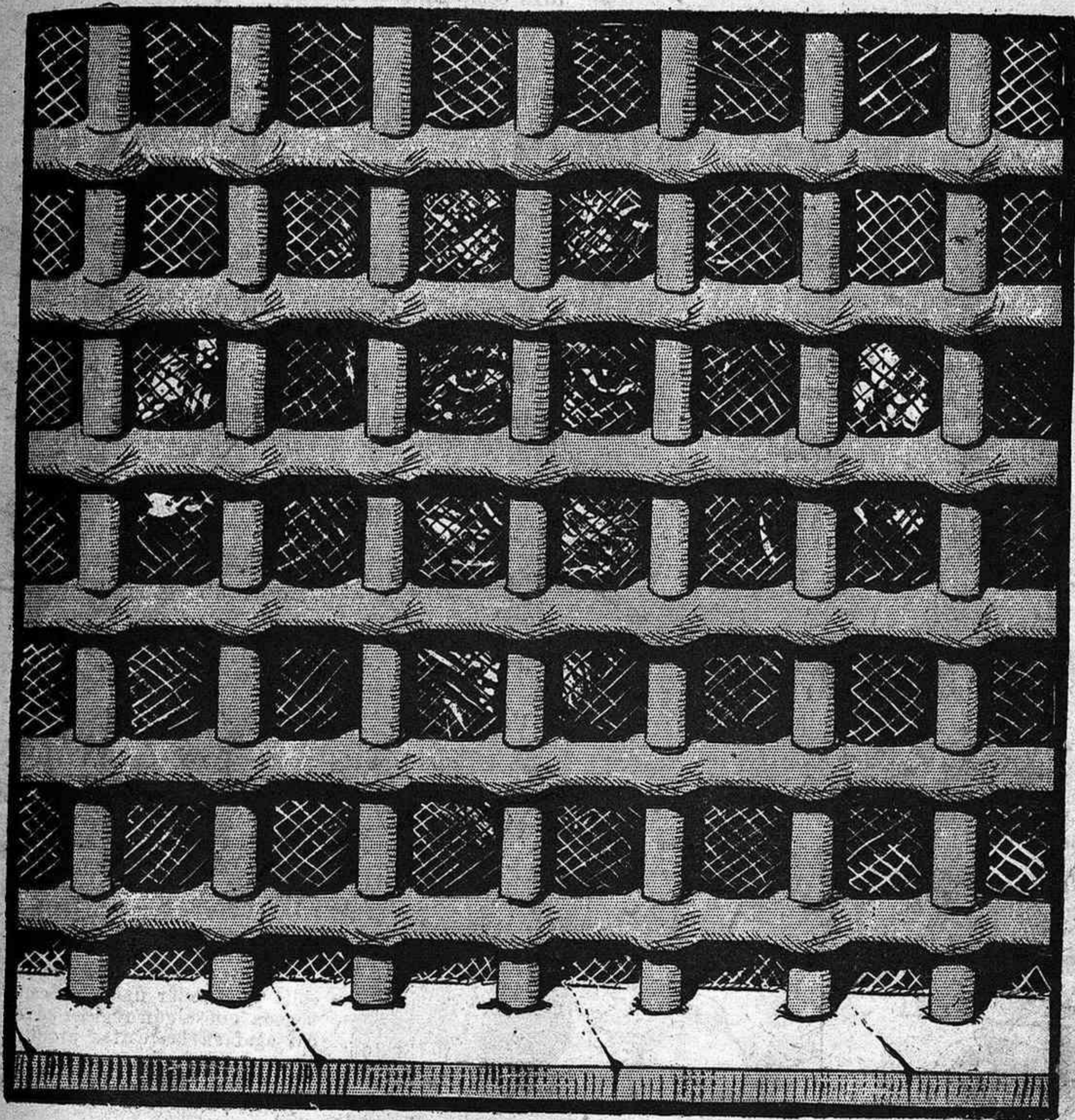
Segueix ab éxit creixent la sortosa campanya d'estiu per ser l'únic local verdaderament de condicions pera la temporada.

De divendres passat á avuy las obras més aplaudidas, salvant opinions dels sabis, han sigut *La Favorita, La Sonámbula y La Boheme*.

¿Y el *Follet* de 'n Granados?... Va venirse anunciant una porció de días seguits, y ara, tot d'un plegat, sembla que s'hagin suspés els ensaigs. ¿Qu'es que s'ha deixat corre?... Ho sentiríam.

Ab motíu de la festa major de la ex-vila de Gracia, l'Orfeo Graciench va donar avans d'ahir un gran concert de carácter popular prenenthi part las tres seccions dirigidas pel mestre Balcells.

PRESONS

—¿Y aquest d' aquí?— Un periodista.

El Teatro del Bosque va veures molt concorregut y els aplaudiments no escassejaren en tot el matí.

CIRCO ESPANYOL

S' anuncia pera la temporada que vé una companyia de vers que dirigirá el primer actor Sr. Parrenyo.

Sembla que hi ha ganas d' estrenar las obras de mes éxit que modernament s' hagin donat al públich en els principals teatros d' Espanya y del Extranjer.

El repertori será extens y el quadro de companyia nutrit y selecte á jutjar per las bonas disposicions de la empresa.

Celebraría que resultés veritat tanta bellesa.

ALCÁZAR ESPAÑOL

Ab dir que la *Chelito* hi fá *La Pulga* está dit tot: de gent, d' aplausos, de xivarri y de corrents eléctricas... no 'n vulguin mes.

El seus tangos son apetitosos y el número sugestiu que omplena la famosa ballarina té totas las trassas de una bacanal dels temps del *Satiricón* ó del *Quo vadis*.

Ab aixó ja ho sabs, lector, si ets aficionat al género... *Quo vadis*... no badis!

N. N. N.

Á UN NADADOR

(D ACTUALITAT... CONTINUA)

Jo no comprench ta constancia en aná á *La Deliciosa* y *nadar*: si es una cosa que no té cap importancia.

Saber *nadar*, quin desfici, tant t' ha arribat á agradar que are que ja sabs *nadar* et creus que es el teu ofici.

Vistas las cosas com son, ja que l' ocasió ho ha dut, vull deixarte convensut que tots *nadèm* en 'quest mon.

L' home rich, que ab sa vagancia á n' el pobre fa la guerra, tant en el mar com en terra aquest *neda en l' abundancia*.

Neda el xicot sabatassas

que demana relacions,
y si molts cops no va á fons
es gracias á las carbassas.

Neda el borrarxo que topa
contra el vici malehit,
igual que neda el mosquit
que cau al plat de la sopa.

Qui ab diversas opinions
ab política s' enreda,
no 'm negarás pas que neda
en un mar de confusions.

Neda el burgés que s' ofega
defensantse á trotxe y motxe;
neda aquell qu' anant en cotxe
la miseria l' arrossega.

Neda la dona perduda
boy cercant un fals amor;
neda l' home que ab bon cor
se presta á donarli ajuda.

Fins neda el lladre que 't roba
el rellotje ó la cartera...
(mes aquest, si 's considera,
sab nadá' y guardar la roba.)

En fi, tal com te dich jo,
com que el mon es un gran mar,
aquell que no sab nadar
s' ofega sens remisió.

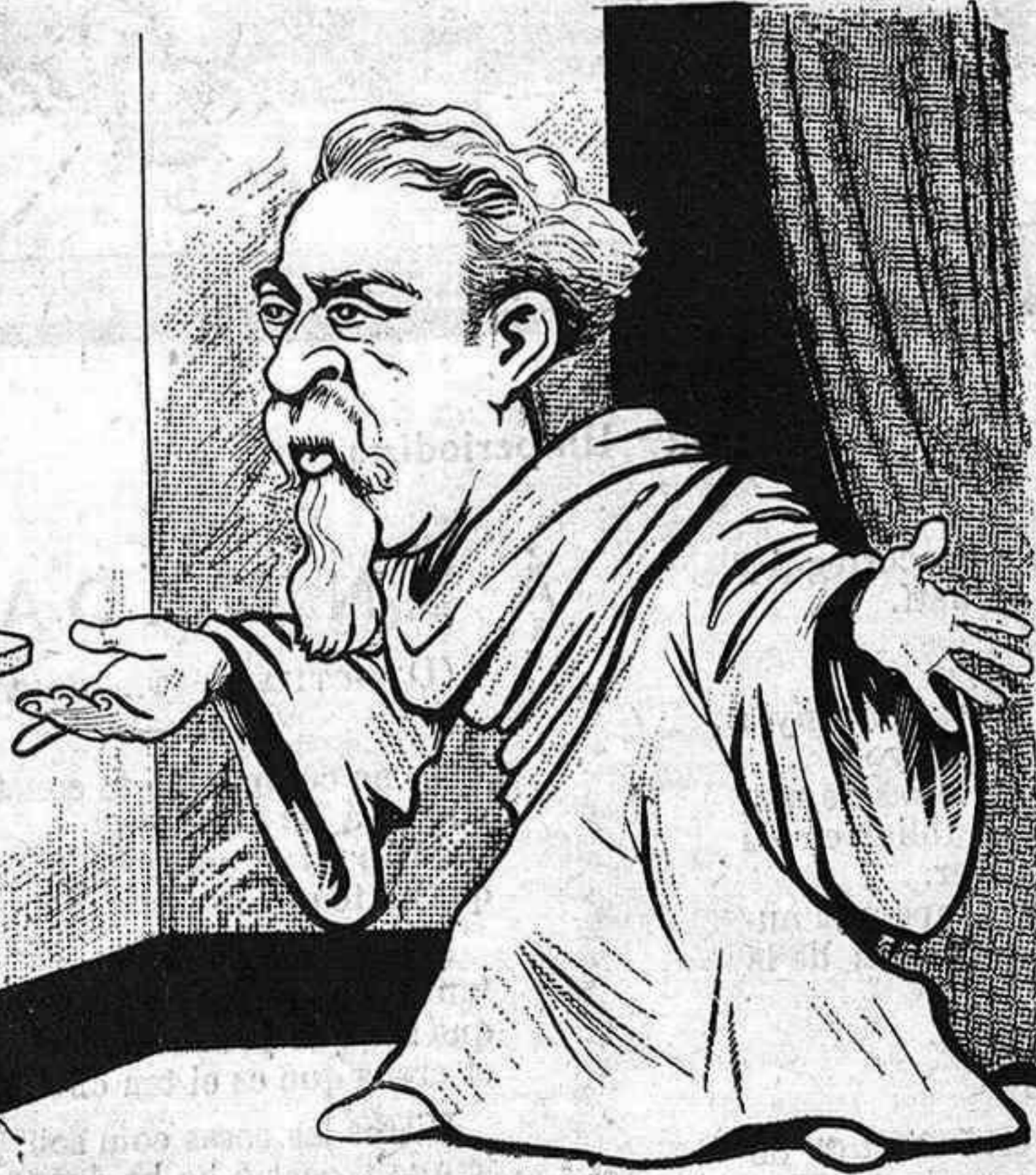
SALVADOR BONAVIA

Un anunci significatiu.
L' ha publicat el jutje del Nort cridant á reunió als
acreedors de la societat anónima «Fundició artística
Masriera y Campins.»

¿PER QUÉ NO?

SOCIEDAD DE
AUTORES
DELEGACIÓN DE CATALUÑA

—¿Vint mil pessetas hi faltan pera acabar el meu monument? Ja veurá: que totas las societats catalanas representin, durant aquests quinze días, no més obras mevas, y ab els drets de propietat, si totas pagan, n' hi haurá prou pera reunir las.

La Fundició artística Masriera y Campins era una gloria de Barcelona. Sos hermosos traballs s' havían guanyat marcada fama no sols á Espanya sino á l' extranger. Podían competir ab els millors del món. En la última Exposició de París guanyá un dels premis més copdiciats.
Y donchs ¿quina ha sigut la causa de la seva desgracia?

*
*

Un excés de confiansa en la Comissió erectora del monument á D. Alfonso XII, un anticipo de traballs que no ha pogut fer efectius per carencia de fondos; un escanyament en tota regla.

Poden estar satisfets de la seva obra els senyors de la Comissió. Se pot dir que han treballat per partida doble. Han deixat d' erigir el monument que projectavan, y han tirat per portas á una casa qu' era honra de Barcelona y d' Espanya entera.

Moltas son las personas que 'ls días de visita van á la Presó Model á veure al director de *La Campana* D. Domingo Rectó.

Com els lectors compendrán, las continuas probas de afecte que 'l nostre bon amich está rebent, contribuïxen no poch, dintre de la rígida disciplina de la Celular, á fer menos duras las condicions del seu cautiveri.

¿Se recordan del Sr. Fernández Duro?

Era l' aeronauta tan conegut á Barcelona pel seu intent d' efectuar en globo la travessia del Mediterrá. No ho pogué conseguir, ab tot y haver realisat avants la del Pirineu y de casi tot' Espanya.

Jove, animós, intrépit, modelo d' amabilitat y distinció, s' havia guanyat aquí numerosas simpatías. La seva defunció, ocorreguda á San Juan de Luz un d' aquests últims días, ha sigut molt sentida á Barcelona.

*
*

Un altre que se 'n ha anat: en Bernardino Martorell y Falp.

Pertanyía á la familia que ha donat nom al Passatge de Bernardino, y gosava de merescudas simpatías per sas bellas prendas de carácter. May se acudí en vá á son cor generós.

Professava las ideas conservadoras; pero ab una gran independencia. Portat al Ajuntament l' any 91, tingué ocasió de prestar molt bons serveys á l' administració municipal.

Per cert que en el Saló de Cent solía pronunciar una frase cada vegada que algún regidor advocat agafava las cartas pronunciant un llarch discurs.

—Mirin—deya D. Bernardino
—ja tira prospectes.

La calor es avuy la preocupació de tot home que respira... ó que s' asfixia.

—May se 'n havia sentida tanta!...—l' othom diu lo mateix, esbufegant, aixugantse 'ls regalims de la suhor.

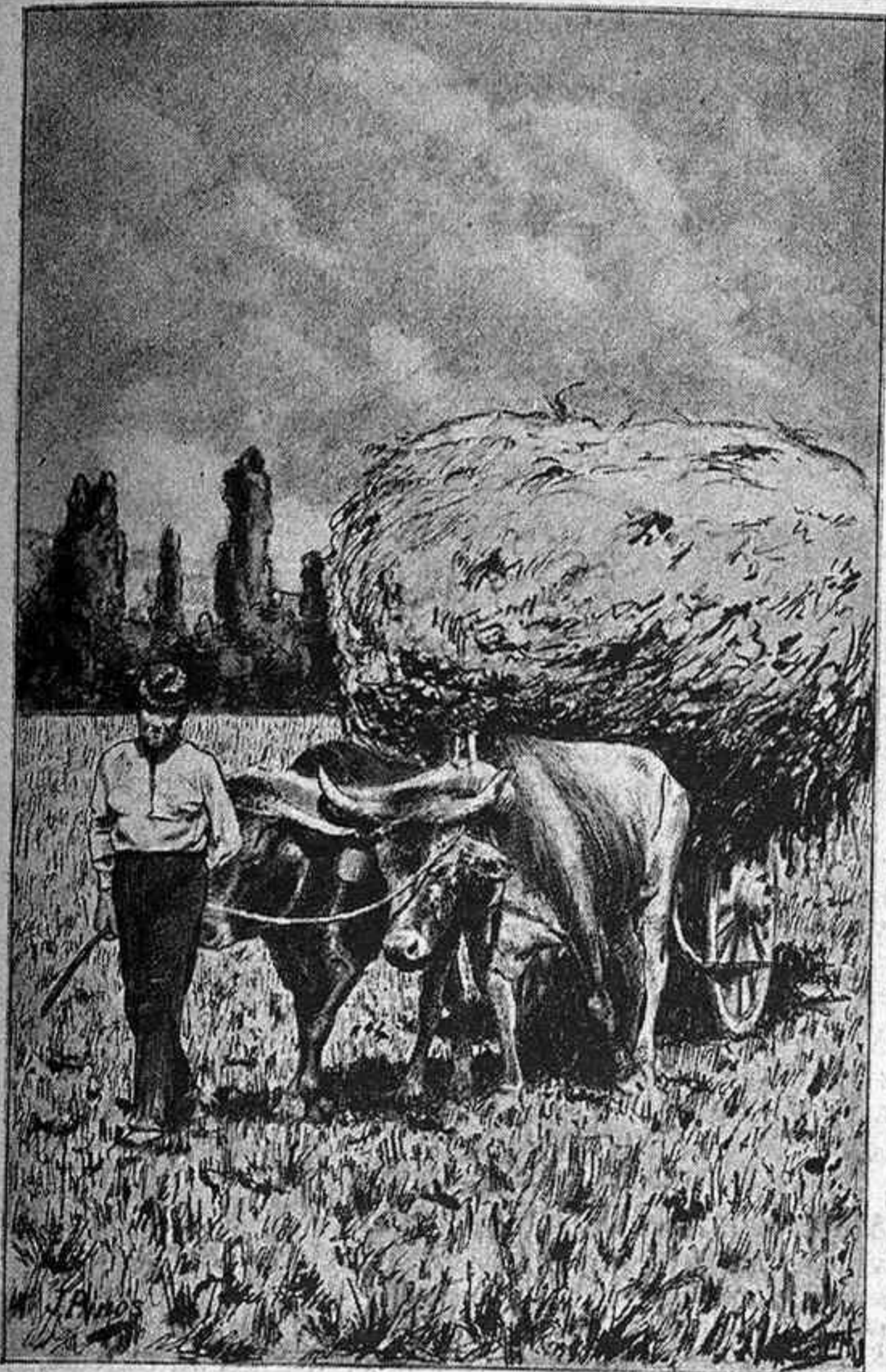
Y en contra d' ella no hi ha remey que hi valga. Se pot ensajar el de pensar en Madrit, en Sevilla, en altrás ciutats ahont ne fa molta més que aquí. El d' enterarse de que á Nova York se donan cassos freqüents de mort per insolació ó sofocació. Aixó, si no consola, entreté.

Mes jo crech que l' únich consol el tenim á la má els periodistas y consisteix senzillament en pensar en la Lley de jurisdiccions. Aquest pensament fa venir suhor fret.

Llegeixo:

«Una comissió de veteranos ha donat las gracias al alcalde

NOTAS DE LA TERRA

Fent provisió de forratge.

per haverlos'hi cedit la roba vella de la guardia municipal.»

Aquí de la décima: *Cuentan de un sabio que un día...*
Sols que 'l sabi de la décima es un municipal, el cual
«halló la respuesta viendo
á un veterano vistiendo
la ropa que él desechó.»

Ja corren.

Dissapte s'inaugurá oficialment la primera linea d'ómnibus-automóvils, establerts per *La Catalana*, y que, com ja oportunament diguerem, va de la plassa de Catalunya á la de 'n Trilla (carrer Major de Gracia).

Encare que, retinguts per las nostras ocupacions, no poguerem assistir al acte, sabém que aquést va realisar-se ab tota felicitat, sense 'l més petit incident, y que la excursió feta pels convidats en els elegants autos de *La Catalana*, desde 'l punt de partida fins á la Rabassada y vice-versa, fou un verdader viatjet de plaher.

El públich ha rebut molt bé la novetat, y sense exageració pot dirse que desde 'l día de la inauguració els assientos dels ómnibus-automóvils no s'han vist ni un un sol moment desocupats.

Avant y fora. Organisant bé el servey, tractant al públich ab la consideració deguda y, sobre tot, imposant als seus *chauffeurs*, molt tacte y molta discreció, en aquesta classe de vehículs, indispensables, l' éxit de *La Catalana* es segur.

Obro el *Brusi* del dilluns, y 'm quedo estupefacte davant d'un article que dú aquest títul: *El abuso de los galones*.

¿El abuso de los galones?

«¡Comendador, que te pierdes!»

Pero segueixo llegint:

«Todos los que viajan en nuestros días han podido notar el abuso que algunos fondistas hacen del galón... en los uniformes de sus porteros.»

—¡Ah!...

Posats en aquest terren, ja no tinch res que objectar, ¿La cosa va pels fondistas? Pot l' article continuar.

Per escándol formidable, el que 'l passat diumenje hi hagué al Paralelo.

Un cotxe del tranvía de Sans havia fet malbé á un pobre caball, y 'l públich, indignat davant d'aquell atropello, s'empenyava en no deixar marxar el carruatge, en tant l' empresa no entregués al amo del difunt l' import del desgraciat animal.

¿Han vist vostés pretensió més curiosa?

Ab rahó, extranyat de semblant exigencia, exclamava un accionista del tranvía autor del *sinistro*:

—Vaja, desde ara endavant ja ho sabré.

Val més matar set criaturas que un caball, en bona fe: al menos de las personas no 'n fan pagar re.

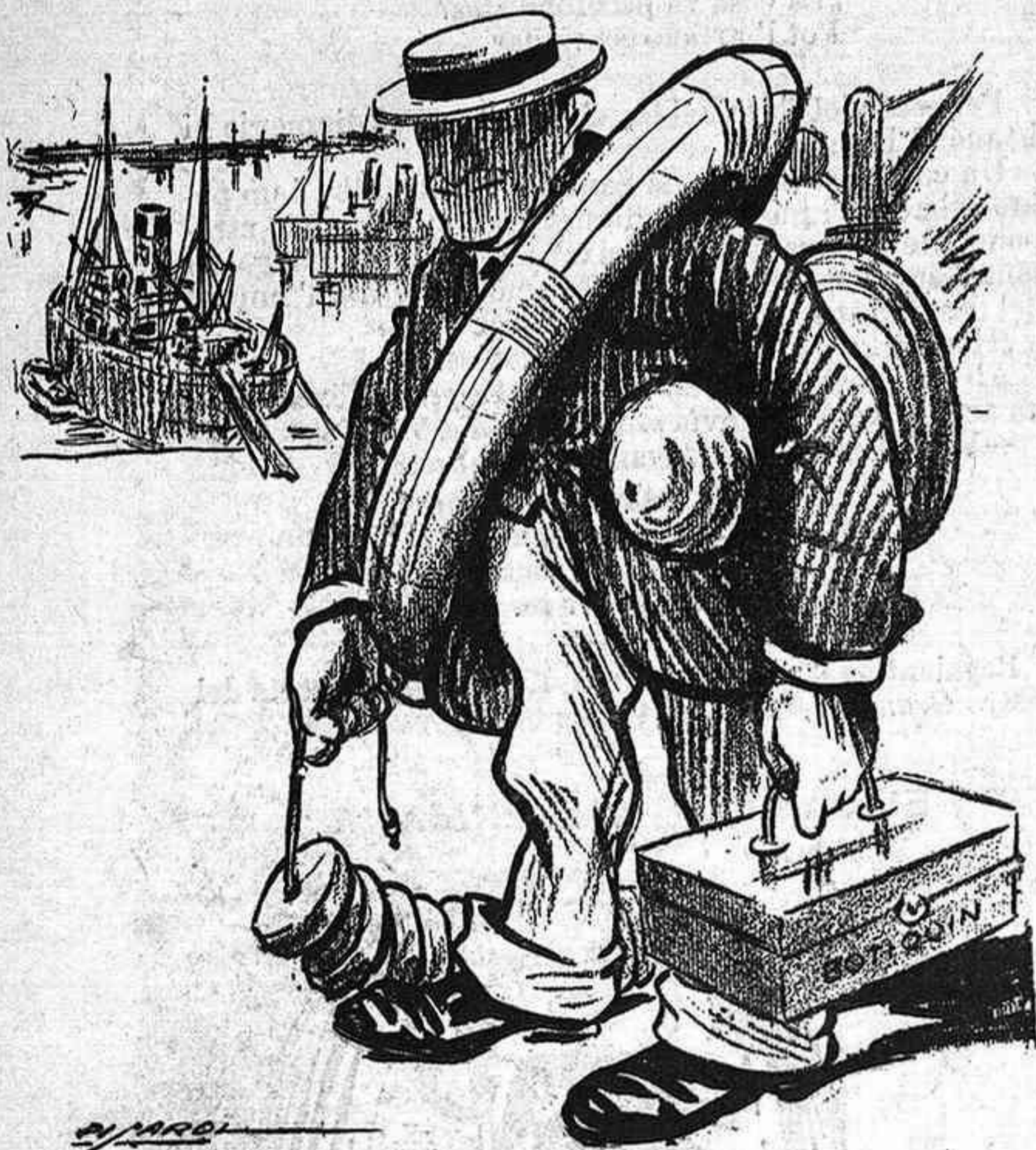
Regalantme la suor cara avall, llegia ahir á la porta del teatro *Gran-Via*, en un cartell de la empresa:

EL SANT DE LA SENMANA

Ab aquest sant hi ha un conflicte verdaderament graciós: de lo que á Sant Roch se resa, ¿quina part n' hi toca al gos?

PENSANT AB EL «SIRIQ»

—Dels escarmentats... ¡Ni á can Túnis aniré per mar, que no prengui las oportunas precaucions!

Temporada de invierno.

¡Eh! ¿Qué m' hi diuhen?
¡Venirnos á parlar del hivern á mitjos d' Agost!...
Sigui qui sigui l' autor, consti que l' idea es consoladora per lo que té de refrigerant.
Lo que no sé es, quan comensi l' hivern, qui será viu.

La escena al passeig de Sant Joan,
Un galan de 18 anys exigeix el si á una nena de 15, y en vista de que aquésta no li vol donar la nota, ¡zas! li clava un ganivet á la cuixa..., y fuig.

¡Bravo! ¡D' aixó 'n dich homes... de 18 anys!
Senyors que fan els *Sucesos*, ¿no 'ls sembla que, directa ó indirectament, vostés en aquesta hassanya hi tenen certa participació?

De tots modos, ara no 's descuydin de publicar el retrato del *héroe*.

S' ho ha guanyat, pobre xicot.

Continua á Fransa viva y encesa la qüestió de condecorar ab la creu de la Legió de honor, á la famosa actriu Sarah Bernhardt.

Resolta definitivament la qüestió Dreyfus, no es mal tema aquest per avivar las discussions periodísticas y mantenir desperta la curiositat del públich.

El ministre Briand está més empenyat que may en condecorarla, en tant que l' Concell de l' Ordre, no dona l' seu bras á tórçer y s' hi nega en rodó fundantse en que la Legió de honor sigué creada exlússivament pera recompensar l' abnegació y l' valor.

Que 'm perdoni l' Concell si li observo, que precisament el valor y l' abnegació son els distintius de la celebrada comedianta.

¿Qui com ella cultiva l' art després de haver complert sos 60 anys d' edat? ¿No 's necessita abnegació? ¿No 's requereix valor? Que s' hi posi un' altre, que no posseixi com la Sarah l' secret de semblar eternament joval

¡Pobra Junta de Reformas Socials!

A copia de instancias y prechs, va conseguir que li cedessin un local pera reunir-se; pero ara resulta qu' en l' edifici que li han deixat no hi ha mobles.

Tant es aixís, que 'ls individuos de la Junta, justament indignats, han acordat portarse cada hù la cadira. Trobo que han obrat molt bé.

¡A peu dret tenir sessió!
¡Sóls aixó 'ns faltava veure!
No, no: ja que no fan re,
al menos que puguin seure.

Decididament, els Deus se 'n van.
Figúrinse que l' altre dia, en el cartell del Gran teatro Condal s' anunciava *nada* menos que *El Emperador*, mica en tres actes y 13 quadros.
¿Qué 'ls sembla?

¡Dur l' *Emperadó* á las taulas!
¡Y durli *mimificat*!
¡Y en el mateix *Paralelo!*...
¿Qué dirá l' interessat?

Tauromaquia de nou género.

Tenían á Cádiz un arcalde molt volgut... ¿Y cóm no esserho si 's deya *Toro*? ¿Quín andalús no s' entusiasma davant d' un *Toro*?

Pero vels'hi aquí qu' es nombrat President de la Diputació provincial un tal Sr. Luque, enemich personal del arcalde, y aquest s' enfurrunya, presenta la dimissió del càrrech y s' arma en la ciutat el gran xivarri del sigle, que fa necessaria la intervenció de la guardia civil.

Y com sigui que l' govern se mostra, á lo que sembla, més decidit que may á sostenir al Sr. Luque, el *Toro* corre perill de desaparéixer de la plassa.

Aquí tenen una nova sort fins ara desconeguda. Ja Cádiz té una nova escola característica, com la té Sevilla, com la té Córdoba. A Cádiz se despatxan els *toros* per medi del *ressentiment*.

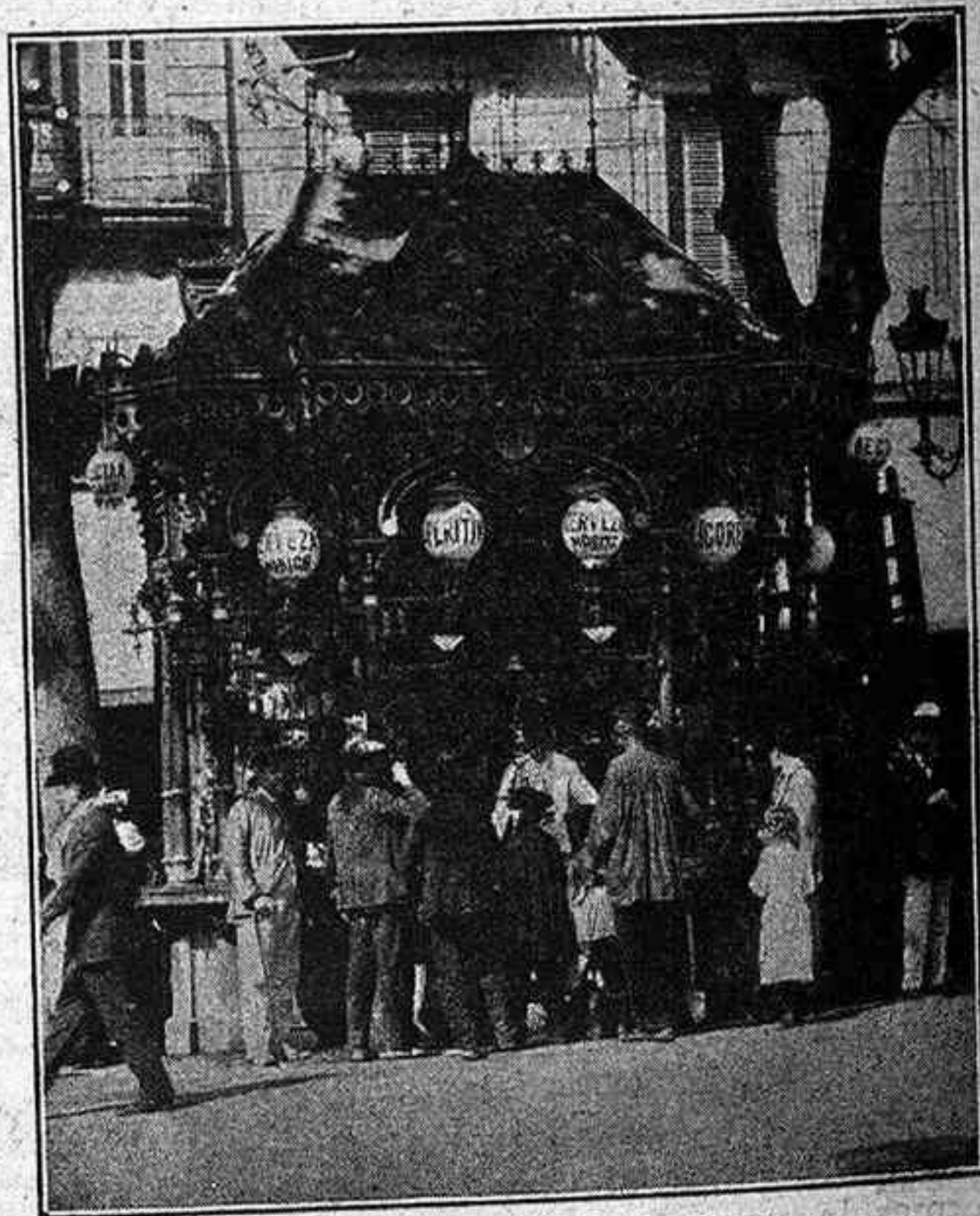
Al rebre la noticia de que un fill de la Pardo Bazán havia desafiat al insigne violinista Pau Casals, vaig passar una gran engunia.

¿Y tot per qué? Veyám.

Senzillament, perque aquell noy, durant un concert, ab la seva xarrameca destorbava al célebre violoncellista, y aquest, empipat, va deixar de tocar en sech.

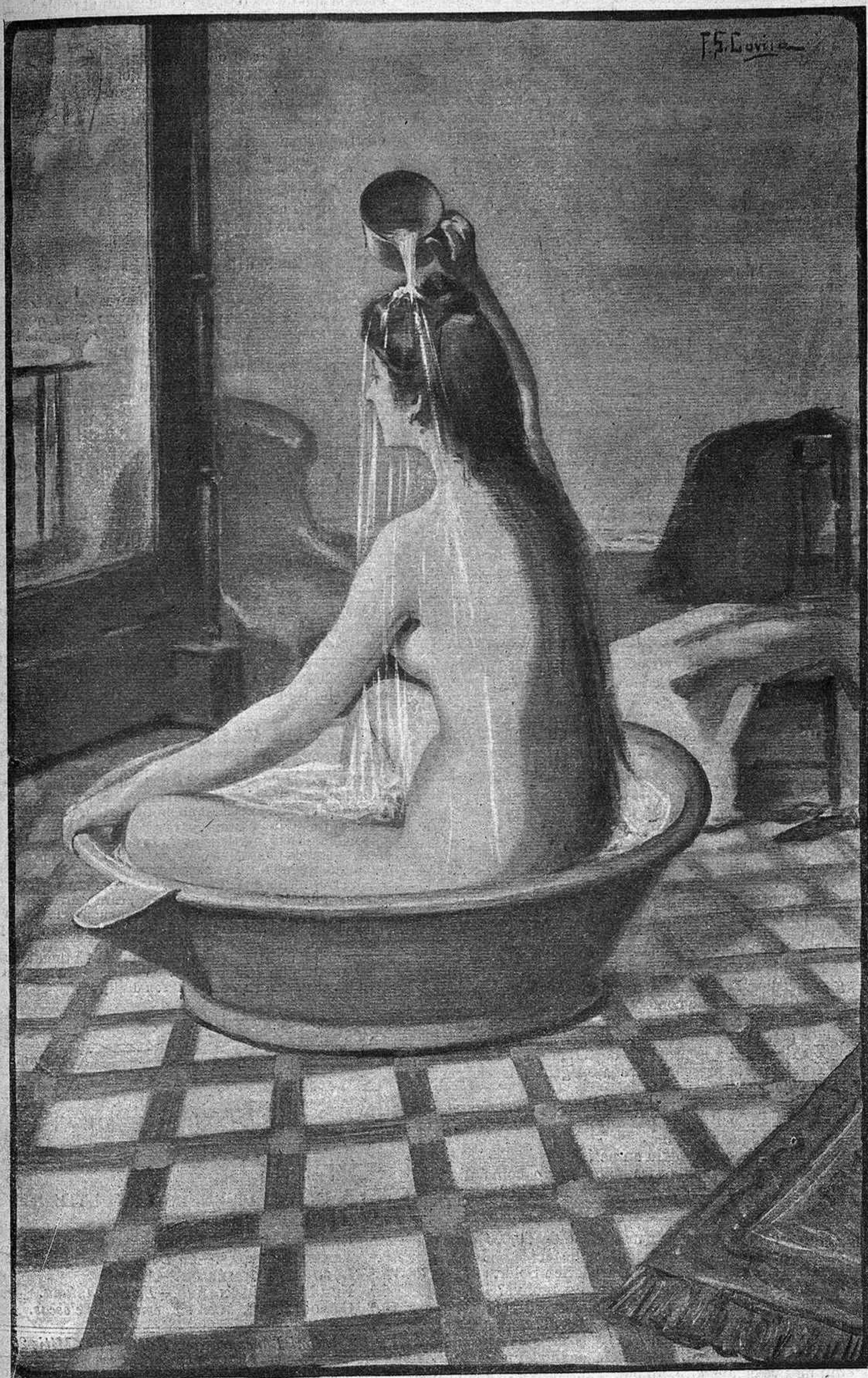
Y el fill de la Pardo, lluny d' agrahirli que l' deixés en l' ús exlússiu de la paraula, li enviá 'ls padríns. Pero la cosa no ha passat d' aquí. Perque quedá ben demostrat ab aquesta infantl gallardía, que si en Pau Casals es un admirable concertista de violoncelo, el fill de la Pardo no cedeix á ningú en l' art menos difícil de tocar el *violón*.

DEL DIA

L' establiment més popular.

RENTANTSE Y FILOSOFANT

—La veritat es que, si la dona hagués continuat usant sempre el trajo de Eva, las pobras modistas la ballarían ben magre.

Diu un periódich que 'ls calabossos del govern civil, ahont tothom está exposat á anarhi á raure, son modelos de bruticia y asquerositat.

Una pregunta: ¿No té la provincia de Barcelona una Junta de Sanitat? ¿No celebra aqueixa Junta las sevas sessions en l' edifici del Govern civil?

Donchs poch li costaria de pujar uns quants grahons més, girant una visita de inspecció als asquerosos calabossos. Y si de passada imposava una bona multa á la policia, la Junta de Sanitat se faria acreedora al aplauso de tots els amants de la llimpiesa y l' energia.

De nou els coristas de l' Associació de Coros de Clavé han anat á passejar sos hermosos estandarts per algunas regions del N. O. d' Espanya.

Entre las visitadas s' hi contan Burgos y la Corunya.

Y per tot arreu han sigut rebuts com se mereixen els braus treballadors que dedican las sevas horas d' esbarjo al conreu del art musical y al manteniment de l' obra de cultura iniciada per l' immortal creador de la institució coral.

Ab la realisació de aquests actes, acullits ab tant entussiasme per tot arreu, se desvaneix com un foco de infecció l' obra perversa dels detractors de Catalunya.

No sempre 'ls capritxos yankees resultan extravagants.

Ara mateix han tingut una pensada que ha omplert de joya á la ciutat de París.

Obriren un concurs de donas guapas, y convingueren en premiar á las 32 més hermosas, pagantlas'hi un viatge de sis días á la capital de Fransa. Allí las han enviadas, y creguin que pera véurelas hi ha empentas.

Si l' sistema anés cundint, aquest trasbals d' hermosuras escullidas de un país al altre, acabaria per ser l' alegría del món.

Se deya que'l Sr. Sanllehy, avants d' acceptar el càrrech d' alcalde que li ha sigut ofert, ho havia consultat ab el Sr. Maura.

Pero l' interessat ha cuytat á desmentirho, fent saber al públich qu' ell no es home de partit: que no es liberal, ni conservador, sino neutre.

* * *

Entre dos municipals se va entaular el següent diálech:

—Ya sabrás tú que'l nou alcalde no es carne ni peix.

—Pues ¿qué es?

—Toma: *bleda*.

Xascarrillo de postres.

Espigolat en un periódich extranger:

—Té: la Duma s' ha reunit á Viborg.

—No es veritat: els seus membres tornan á Sant Petersburg.

Un transeunt cantant:

—*La Duma e móbile...*

Excelencias de la policia que vigila la frontera.

Dos fills d' un conegut propietari d' Amer que 's dirigen á Tolosa, ahont están ocupats en calitat de dependents de una casa de comers, varen ser detinguts á Port-Bou, figurantse 'ls del *cuerpo* que 's tractava de dos subjectes perillosos.

Y se 'ls tancá á la presó de Port-Bou.

Y se 'ls portá presos á Girona, pagant ells els gastos seus y del agent.

Y un cop á Girona, reconegut l' error, sigueren posats en llibertat... y l' agent per tots aquests serveys encare 'ls hi vá demanar propina.

Aixís á lo menos ho diu un periódich.

Podrá ser inepta la nostra policia, pero com á divertida, ja ho podeu dir ab tota la boca: no n' hi ha cap més al mon.

No 's compren que per un déficit de 20,000 pessetas miserables resti tant de temps sense acabar el modest, modestíssim monument de'n Frederich Soler.

¿Cóm consent Catalunya aquesta vergonya?

Aquí ja no cal dirigir-se á las classes adineradas, porque aquestas no se'n recordan de las lletras, de las arts, ni molt menos dels escriptors y 'ls artistas que al seu enaltiment contribuieren. Basta acudir al poble, qu' es qui mes vá compendre, ab mes entussiasme vá aplaudir y millors recorts conserva del creador del Teatro catalá.

Senyors de la comissió erectora: trayeuvos de una vegada la son de las orellas. Demaneuli al poble lo que necessiteu, y 'l poble 'us ho donará.

Es un verdader prodigi que arribi de Madrit una sola carta, una sola circular, un sol document franquejat ab els sellos que 's venen en las expendedurías.

La major part dels remitents aprofitan l' estafeta del Congrés pera realizar las sevas expedicions. Fins usan d' ella importants casas comerciales.

Ja poden estar tancadas las Corts; l' estafeta resta oberta.

Y vegin: aquest nom d' *estafeta*, si 's té en compte l' *estafa* que 's comet en perjudici de la renda del timbre, li escau d' alló mes bé.

Una institució dels Estats Units: la de seguros contra la presó.

L' utilisan principalment el lladres de professió. Las primas son una mica crescudas; pero aixó sí, quan *els industrials* cauhen á las grapas de la justicia, la Societat se cuida de ferlos'hi arribar desseguida las sumas necessarias pera 'l seu manteniment y gastos de la defensa en el procés, cuydan ademés de remetre una suma senmanal á la familia del detingut, mentres aquest se veu privat de la llibertat.

En altres païssos més rutinaris l' institució protectora dels lladres está montada ab menos refinament.

La cosa 's reduheix á treure llicencia de robo, com se treuria llicencia de cassa.

Xascarrillo de postres:

De un periódich extranger.

Mirli-flor anuncia que acaba de donar els despatxos á la seva *querida*.

—Tractantse de una dona que ha viscut cinch anys ab tú,—li observa un amich—suposo que li haurás fet una petita renda.

—Cá... no li he donat ni un céntim.

—Permetem dirte que no t' has mostrat gaire delicat.

—Dispensa—replica Mirli-flor—no li faltará una bona colocació: li he expedit un certificat de bona conducta.

NOTAS DE CASA

Hem rebut:

Del *Círcul de Propietaris* de Gracia una invitació pera assistir al ball extraordinari anomenat *Blanco y Negro*, organitzat per dita important Societat ab motiu de la festa major.

Del Patronat del *Restaurant Obrer* de S. Martí de Provensals, una comunicació participantnos la creació del referit Restaurant, al mateix temps que convidantnos al solemne acte inaugural que tingué lloch el passat dissapte.

Del Sr. Director de la Companyia de Omnibus y tranvías *La Catalana*, deu bonos triplicats de pa, carn y arrós, deis que la Empresa ha repartit pera celebrar la inauguració de la nova línia de omnibus-automóviles, de qual acte doném compte en altre lloch del present número.

Agrahint l' atenció que ab LA ESQUELLA ha tingut el senyor Grau, tindrem un verdader gust en repartir dits bonos entre familias necessitadas, com es el seu desitj.

A LO INSERTAT EN LO PENÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Vi-o-la*.
- 2.ª ENDAVINALLA.—*El tinter*.
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Dolores*.
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Amer*.
- 5.ª FUGA DE CONSONANTS.—*La Sargantana*.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Con mes ostres mes closcas*.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

GALERIA FESTIVA

	Ptas.
Fruyta del temps. —Colecció de poesias formant quatre tomets titolats: <i>Fruyta amarga, Fruyta verda, Fruyta agre-dolsa</i> y <i>Fruyta madura</i> : segona edició, il·lustrada. Cada tomet 0'50 de pesseta, tots junts.	2
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci	0'50
Del bressol al cementiri	0'50
Buscant la felicitat	0'50
Petóns y pessichs	0'50
Barcelona en camisa	0'50
Lo deú del sigle	0'50
¿Home ó dona?	0'50
La dona nua (<i>Moralment!</i>)	0'50
Tipos y topes (<i>Colecció de retratos</i>)	0'50
¡Guerra al cólera! <i>Instruccions per combatrel</i>	0'25
Cla y catalá . <i>Llissóns de gramática parda</i>	0'50
Don Quijote de Valcarca	0'50
¡Ecce-Homo! <i>Monólech en un acte y en vers</i>	0'50
Mil y un pensaments. —Colecció de máximas y sentencias.—Un tomo de unas 100 páginas.	1
Lo Rosari de l' Aurora. —Album humorístich, ab caricaturas	0'50
Filomena. —Viatje de recreo al interior d' una dona.	0'50
Lo cólera y la miseria , y una carta al Dr. Ferrán.	0'50
Sobre las donas. —Polémica entre <i>C. Gumá</i> y <i>Fantástich</i>	0'50
Gos y gat. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1
Vuyts y nous. —Ab lo retrato del autor.	0'50
Un cap-mas. —Juguet cómich en un acte y en vers.	1
20 minuts de broma. —Un tomet que conté dos monólechs representables, titolats: <i>¡Tres micos!</i> y <i>Un cessant</i>	0'50
Lo pot de la confitura. —Colecció de poesias.	0'50
La Exposició Universal. —Humorada agre-dolsa.	0'50
Cura de cristiá. —Juguet cómich en un acte y en vers	1
Guía cómica de la Exposició Universal. —Un tomo de unas 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos.	1
L' amor es cego. —Juguet cómich en un acte y en vers	1
Cansóns de la flamarada. —Un tomo de 128 páginas.	1
Una casa de dispesas. —Juguet cómich en un acte.	1
La primera nit. —(<i>Impresions de un nuvi</i>).	0'50
Lo dia que 'm vaig casar. —(<i>Impresions de una nuvia</i>).	0'50
Ensenyansa superior. —Juguet cómich en un acte.	1
Drapets al sol. —Escándol humorístich, il·lustrat.	0'50
Quinze dias á la lluna. —Gatada en vers, il·lustrada.	0'50
Ni la teva ni la meva. —Comedia en 8 actes y en vers	2
Un viatge de nuvis. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
¿Quina dona vol vosté? —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
Lo primer dia. —Juguet cómich lírich, en un acte.	1
Art de festejar. —Catecisme amorós, en vers, il·lustrat per M. Moliné.	0'50

OBRAS
DE
C. GUMÁ

	Ptas.
Guía del conquistador. —2. ^a part del <i>Art de festejar</i>	0'50
¿Colón ó Carnestoltas? —Ensarronada cómica municipal, il·lustració de M. Moliné.	0'50
¡Abaix lo existent! —Disbarat cómich en un acte.	1
Lo Marqués de Carquinyoli. —Juguet cómich en un acte.	1
Una aventura de amor. —Il·lustrada per M. Moliné.	0'50
Pelegrins á Roma. —Viatje bufo trágich en vers, il·lustrat	0'50
¿Per qué no 's casan los homes? —Humorada en vers, il·lustrada	0'50
¿Per qué no 's casan las donas? —Humorada en vers, il·lustrada	0'50
Jesús Maria Joseph! —Juguet cómich en un acte.	1
La salsa del amor.	0'50
Lo mon per un forat. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
¿Cóm se pesca un marit? —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
De la Rambla á la manigua. —Aventuras d' un reservista, il·lustradas.	0'50
Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba , il·lustrada.	0'50
Un casament á proba. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
La senyora de tothom. —Humorada en vers.	0'50
Lo llibre de las cent veritats. —Edició il·lustrada.	0'50
El pecat de Eva. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
Agencia de matrimonis. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
Entre faldillas y pantalóns. —Humorada en vers, il·lustrada.	0'50
Sota la parra. —Colecció de cantars	0'50

MEDICINA CASERA

Remedios que curan

Un tomo en 8.º, encuadernado,

Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuó ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

SINCERITAT

—¿Sents? Aquell home dels banys diu que té quartos disponibles.
 —¡Ditxós ell!... No puch dirho jo aixís fa una pila de temps.